GENERALINIO ADVOKATO ANTONIO TIZZANO IŠVADA,

pateikta 2004 m. sausio 15 d.[1]

1. 2002 m. liepos 11 d. nutartimi Linco regiono pirmoji apeliacinė taryba prie Aukštutinės Austrijos finansų valdybos (*Berufungssenat I der Region Linz bei der Finanzlandesdirektion für Oberösterreich*, toliau – *Berufungssenat I*, arba – Pirmoji apeliacinė taryba) pagal EB 234 straipsnį kreipėsi į Teisingumo Teismą dėl prejudicinio sprendimo priėmimo, pateikdama keletą klausimų dėl 1995 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamento (EB, Euratomas) Nr. 2988/95 dėl Europos Bendrijų finansinių interesų apsaugos (toliau – Reglamentas Nr. 2988/95)[2] išaiškinimo. Apibendrinant, Pirmoji apeliacinė taryba klausė, ar šio reglamento 3 straipsnio 1 dalis tiesiogiai taikoma valstybėse narėse ir ar šiame straipsnyje nustatytas ketverių metų senaties terminas galėtų būti nutrauktas pranešimu apie patikrinimą, atliekamą pagal 1989 m. gruodžio 21 d. Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 4045/89 dėl valstybių narių atliekamo sandorių, sudarančių Europos žemės ūkio orientavimo ir garantijų fondo Garantijų skyriaus finansavimo sistemos dalį, patikrinimo ir panaikinantį Direktyvą 77/435/EEB remiantis pažeidimo pavojaus kriterijais ir ypač dažnais veiksmais, keliančiais grėsmę Bendrijos finansiniams interesams.

2. *Berufungssenat I* pateiktus klausimus perėmė Nepriklausoma mokesčių taryba (*Unabhängiger Finanzsenat, Außenstelle Klagenfurt*, toliau – *Unabhängiger Finanzsenat*), kuri nuo 2003 m. sausio 1 d. yra kompetentinga nagrinėti pagrindinę bylą.

I — Teisinis pagrindas

A — *Bendrijos teisės aktai*

Reglamentas (EEB) Nr. 3665/87 ir jo vėlesni pakeitimai

3. Kaip yra žinoma, bendros žemės ūkio politikos srityje įtvirtintas bendras rinkos organizavimas apima taip pat ir žemės ūkio produktų kainų reglamentavimo priemones. Kadangi faktinės kainos bendrojoje rinkoje nuolatos būdavo didesnės už kainas pasaulinėje rinkoje, siekiant sudaryti galimybę eksportuoti Bendrijos žemės ūkio produktus į

1 – Originalo kalba: italų.

2 – OL L 312, p. 1.

trečiąsias valstybes, įtvirtintos specialios išmokos eksportuotojams, vadinamosios „eksporto grąžinamosios išmokos“, skirtos padengti Bendrijos ir pasaulinių kainų skirtumą.

4. Pagrindinės bylos faktinių aplinkybių metu eksporto grąžinamųjų išmokų už žemės ūkio produktus sistemos taikymo taisyklės buvo įtvirtintos 1987 m. lapkričio 27 d. Komisijos reglamentu (EEB) Nr. 3665/87 (toliau – Reglamentas Nr. 3665/87) [3].

5. Siekiant kovoti su daugybe Bendrijos biudžetui žalingų pažeidimų ir sukčiavimų, kurie buvo išaiškinti taikant pirmiau nurodytą sistemą, šio reglamento, kuris pakeistas Reglamentu (EB) Nr. 2945/94 [4], 11 straipsniu įtvirtintas įpareigojimas eksportuotojams grąžinti neteisėtai gautas grąžinamąsias išmokas ir numatytos sankcijos, skatinančios eksportuotojus laikytis Bendrijos nuostatų.

6. Neseniai Reglamentas Nr. 3665/87 buvo panaikintas Komisijos reglamentu (EB) Nr. 800/1999 [5] (toliau – Reglamentas Nr. 800/99), priimtu po pagrindinės bylos faktinių aplinkybių atsiradimo ir netaikomu šiam atvejui. Nagrinėjamoje byloje svarbu tai, kad šiuo reglamentu neteisėtai gautų eksporto grąžinamųjų išmokų grąžinimui numatomas ketverių metų senaties terminas, kuris skaičiuojamas nuo galutinio sprendimo skirti grąžinamąją išmoką pranešimo gavėjui dienos (52 straipsnio 4 dalies pirmos pastraipos b punktas).

Reglamentas Nr. 4045/89

7. Vis dėlto, siekiant užkirsti kelią pažeidimams bei sukčiavimams ir juos nustatyti, 1989 m. gruodžio 21 d. Tarybos reglamentu (EEB) Nr. 4045/89 [6] valstybės narės įpareigojamos sudaryti ir kasmet atlikti pasirinktų įmonių, kurios vykdo sandorius, susijusius su Europos žemės ūkio orientavimo ir garantijų fondo (toliau – EŽŪOG) Garantijų skyriaus finansavimo sistema, patikrinimus. Parenkant įmones turi būti atsižvelgiama į jų reikšmę EŽŪOG finansavimo sistemoje ir į kitus pažeidimų rizikos faktorius (2 straipsnis).

3 — 1987 m. lapkričio 27 d. Komisijos reglamentas (EEB) Nr. 3665/87, nustatantis išsamias bendrąsias grąžinamųjų išmokų už žemės produktus sistemos taikymo taisykles (OL L 351, p. 1).

4 — 1994 m. gruodžio 2 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 2945/94, iš dalies keičiantis Komisijos reglamentą (EEB) Nr. 3665/87 dėl netinkamai sumokėtų sumų susigrąžinimo ir sankcijų (OL L 310, p. 57).

5 — Žr. 1999 m. balandžio 15 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 800/1999, nustatančio bendrąsias išsamias eksporto grąžinamųjų išmokų sistemos taikymo žemės ūkio produktams taisykles (OL L 102, p. 11), 54 straipsnį.

6 — 1989 m. gruodžio 21 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 4045/89 dėl valstybių narių atliekamo sandorių, sudarančių Europos žemės ūkio orientavimo ir garantijų fondo Garantijų skyriaus finansavimo sistemos dalį, patikrinimo ir panaikinantis Direktyvą 77/435/EEB (OL L 388, p. 18).

Reglamentas Nr. 2988/95

„1. Patraukimo atsakomybėn senaties terminas [7] – ketveri metai nuo tada, kai buvo padarytas 1 straipsnio 1 dalyje nurodytas pažeidimas. Atskirų sektorių taisyklėse gali būti nustatytas trumpesnis senaties terminas, tačiau ne trumpesnis kaip treji metai.

8. Nors daugelyje politikos sričių, pavyzdžiui, bendra žemės ūkio politika, jau priimtos nuostatos dėl Europos Bendrijų finansinių interesų apsaugos ir veiksmingos kovos visose šių interesų pažeidimo srityse (trečia ir ketvirta konstatuojamosios dalys), Taryba patvirtino Reglamentą Nr. 2988/95, kuriuo „nustatomos bendrosios taisyklės, reglamentuojančios vienodus patikrinimus ir administracines priemones bei nuobaudas už Bendrijos teisės aktų pažeidimus" (1 straipsnio 1 dalis).

Jeigu pažeidimai yra tęstiniai ir pakartotini, senaties terminas skaičiuojamas nuo tos dienos, kai pažeidimų nebuvo nustatyta. Vykdant daugiametes programas, senaties terminas nesibaigia tol, kol visiškai nebaigiama programa.

9. Pagal 1 straipsnio 2 dalį:

Senaties eiga [8] nutrūksta, jeigu kompetentinga institucija imasi bet kokio su pažeidimo tyrimu ar patraukimu atsakomybėn susijusio veiksmo, apie kurį pranešama atitinkamam asmeniui. Senaties eiga atnaujinama po kiekvieno ją nutraukusio veiksmo.

„Pažeidimas" – tai bet kuris Bendrijos teisės aktų nuostatų pažeidimas, susijęs su ekonominės veiklos vykdytojo veiksmais ar neveikimu, dėl kurio Bendrijų bendrajam biudžetui ar jų valdomiems biudžetams padaroma žala sumažinant ar iš viso prarandant pajamas, gaunamas iš tiesiogiai Bendrijų vardu surinktų nuosavų lėšų, arba darant nepagrįstas išlaidas."

Tačiau senaties terminas įsigalioja ne vėliau kaip tą dieną, kai pasibaigia laikotarpis, lygus dvigubam senaties terminui, per kurį kompetentinga institucija nepaskyrė nuobaudos, išskyrus tuos atvejus, kai administracinė procedūra laikinai sustabdoma pagal 6 straipsnio 1 dalį.

10. Tačiau nagrinėjamoje byloje svarbu atkreipti dėmesį į reglamento 3 straipsnį, kuriame nustatyta:

7 — Vien tik išvadai italų kalba galiojanti išnaša.

8 — Vien tik išvadai italų kalba galiojanti išnaša.

2. Administracinę nuobaudą skiriantis sprendimas įvykdomas per trejus metus nuo tos dienos, kai sprendimas tampa galutinis.

Nutrūkimo ir laikino sustabdymo atvejus reglamentuoja atitinkamų nacionalinės teisės aktų nuostatos.

3. Valstybės narės išlaiko teisę taikyti ilgesnį laikotarpį, nei atitinkamai numatyta šio straipsnio 1 ir 2 dalyse." (Pataisytas vertimas.)

B — *Nacionalinės teisės aktai*

11. Iš bylos medžiagos matyti, kad Austrijos įstatymu dėl eksporto grąžinamųjų išmokų (*Ausfuhrerstattungsgesetz*, toliau – AEG) [9] tiesiogiai nenumatytas neteisėtai gautų grąžinamųjų išmokų grąžinimo senaties terminas, tačiau šiuo klausimu daroma nuoroda į muitų srityje taikytinas nuostatas (1 straipsnio 5 dalis).

9 — BGBl. 1994/660.

12. Šioje srityje Muitų teisės įgyvendinimo įstatymu (*Zollrechts-Durchführungsgesetz*, toliau – *ZollR-DG*) [10] numatytas trejų metų importo ir eksporto muitų susigrąžinimo senaties terminas, skaičiuojant jį nuo skolos muitinei atsiradimo dienos [11].

II — Bylos aplinkybės ir prašyme priimti prejudicinį sprendimą pateikti klausimai

13. Ginčas pagrindinėje byloje kilo dėl Zalcburgo muitinės/grąžinamosios išmokos (*Zollamt Salzburg/Erstattungen*, toliau – *Zollamt Salzburg*) sprendimo, kuriuo iš bendrovės *Herbert Handlbauer GmbH* (toliau – *Handlbauer*, arba – ieškovė pagrindinėje byloje) reikalaujama grąžinti pripažintą nepagrįstai išmokėtą eksporto grąžinamąją išmoką, ir tuo remiantis jai paskiriama bauda.

14. Iš prašymą dėl prejudicinio sprendimo pateikusio teismo nutarties matyti, kad 1996 m. rugsėjo 3 d. *Handlbauer* eksportavo į Vengriją 958 vienetų bendro 19 912,36 kg svorio šaldytos galvijienos siuntą. 1996 m. rugsėjo 24 d. už šį sandorį ji gavo 202 769 ATS dydžio grąžinamosios išmokos avansą. Šiam avansui užstatas buvo grąžintas 1996 m. gruodžio 12 d.

10 — BGBl. 1994/659, pagal BGBl. 1998/13 redakciją.

11 — Trejų metų senaties terminas muitų srityje taip pat yra numatytas 1992 m. spalio 12 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą (OL L 302, p. 1), 221 straipsnio 3 dalyje.

15. Po šios pagalbos suteikimo 1999 m. gruodžio 20 d. *Handlbauer* buvo pranešta, kad *Hauptzollamt Linz* išorinės kontrolės ir įmonių patikrinimo skyrius (pagrindinė muitinės įstaiga) pradeda patikrinimą 1996 m. eksporto galvijienos ir kiaulienos rinkų organizavimo srityje. Iš prašymą dėl prejudicinio sprendimo pateikusio teismo nutarties matyti, kad *Handlbauer* pateko į pagal Reglamentą Nr. 4045/89 tikrintinų įmonių sąrašą, kadangi nuo 1995 m. eksporto buvo nustatyta nemažai pažeidimų.

16. 2000 m. atlikus patikrinimus buvo nustatyta, kad daugeliu atveju nebuvo įrodyta eksportuotos mėsos Bendrijos kilmė.

17. Todėl 2001 m. sausio 20 d. Sprendimu *Zollamt Salzburg*, vadovaudamasi AEG 5 straipsnio ir Reglamento Nr. 3665/87 11 straipsnio 3 dalimi, pareikalavo iš *Handlbauer* grąžinti pirmiau suteiktą eksporto grąžinamąją išmoką. Be to, paskyrė jai 101 384 ATS dydžio baudą pagal to paties reglamento 11 straipsnio 1 dalies a punktą.

18. *Handlbauer* administracine tvarka apskundė šį sprendimą, kuris buvo atmestas. 2001 m. rugpjūčio 17 d. ji pateikė skundą *Berufungssenat I* teigdama, kad sprendimas dėl reikalavimų grąžinti eksporto grąžinamąsias išmokas buvo priimtas ir atitinkama bauda paskirta po 2001 m. sausio 20 d., t. y. pasibaigus trejų metų senaties terminui, kuris numatytas *ZollR-DG* 74 straipsnio 2 dalyje ir Bendrijos muitinės kodekso 221 straipsnio 3 dalyje.

19. Atsakydama *Zollamt Salzburg* nurodė, kad reikalavimui grąžinti eksporto grąžinamąsias išmokas taikomas ketverių metų senaties terminas pagal Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 1 dalį. Be to, ji patikslino, kad pagal šią tiesiogiai taikomą nuostatą, termino eigą gali nutraukti patikrinimai, atlikti *Handlbauer* atžvilgiu.

20. Vadovaudamasis EB 234 straipsniu, kilus abejonių dėl Reglamento Nr. 2988/95 aiškinimo, *Berufungssenat I* pateikė Teisingumo Teismui šiuos klausimus:

„1. Ar, nustačius pažeidimų, 1995 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamentas (EB, Euratomas) Nr. 2988/95 dėl Europos Bendrijų finansinių interesų apsaugos yra tiesiogiai taikomas valstybėse narėse, ypač rinkų organizavimo srityje (eksporto grąžinamosios išmokos)?

a) Ar valstybių narių muitinės turi taikyti tiesiogiai šio reglamento 3 straipsnio 1 dalį, kurioje nustatytas ketverių metų patraukimo atsakomybėn už atliktus pažeidimus senaties terminas?

2. Ar pranešimas įmonės įgaliotiesiems asmenims apie muitinės patikrinimą yra veiksmas, susijęs su pažeidimo tyrimu ar patraukimu atsakomybėn, kuris nutraukia šio reglamento 3 straipsnio 1 dalyje numatytą ketverių metų senaties termino eigą, jeigu patikrinimas buvo atliktas pagal Reglamentą (EEB) Nr. 4045/89 dėl galimo pavojaus ar dažnų veiksmų, keliančių grėsmę Bendrijos finansiniams interesams įgyvendinant bendrą žemės ūkio politiką?"

III — Procesas Teisingumo Teisme

21. Teisingumo Teismo nagrinėjamoje byloje savo rašytines pastabas pateikė ieškovė pagrindinėje byloje - Austrijos Respublika ir Komisija. Jos vėliau dalyvavo 2003 m. lapkričio 4 d. posėdyje, į kurį taip pat atvyko Jungtinė Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystė.

22. Proceso metu Teisingumo Teismui buvo pranešta, kad nuo 2003 m. sausio 1 d., įsigaliojus Įstatymui dėl apskundimo fiskalinių priemonių srityje reformos (*Abgaben-Rechtsmittel-Reformgesetz*, toliau – reformos įstatymas) [12], *Unabhängiger Finanzsenat* tapo kompetentinga nagrinėti pagrindinę bylą.

23. Nagrinėdamas bylą Teisingumo Teismas paprašė *Unabhängiger Finanzsenat* paaiškinti jo, kaip teismo, statusą pagal EB 234 straipsnį ir patikslinti pirmiau nurodytu reformos įstatymu įtvirtintą teisinį pagrindą.

IV — Teisinė analizė

A — *Dėl Unabhängiger Finanzsenat, kaip teismo, statuso*

24. Vykstant procesui, kaip jau minėta, kilo abejonių dėl *Unabhängiger Finanzsenat*, kaip teismo, statuso ir dėl Teisingumo Teismo kompetencijos atsakyti į jam pateiktus klausimus. Prieš pasisakant dėl šių klausimų, trumpai aptarsiu problemą.

12 — BGBl. Nr. 2002/97.

25. Klausimų kilo dėl aplinkybės, kad *Unabhängiger Finanzsenat* pakeitė instituciją, kuri daugeliu atžvilgiu panaši į Apeliacinę tarybą, kurios sprendime *Schmid* [13] Teisingumo Teismas nepripažino teismu EB 234 straipsnio prasme [14].

26. Atkreiptinas dėmesys, kad pagal Austrijos teisinę sistemą iki *Unabhängiger Finanzsenat* įkūrimo mokesčių ir muitų srities ginčai buvo teismingi Austrijos regionų mokesčių institucijų regioninės administracijos įstaigoms, vadinamosioms „apeliacinėms taryboms". Tarybos buvo dviejų tipų: numatytos pagal Federalinį mokesčių kodeksą (*Bundesabgabenordnung*, toliau – BAO), kompetetingos priimti sprendimus mokesčių srityje, ir reglamentuojamos *ZollR-DG*, kompetetingos muitų srityje.

27. BAO numatytos apeliacinės tarybos palaikė glaudžius ne tik organizacinius, bet ir funkcinius ryšius su institucijomis, priiminėjančiomis sprendimus, kuriuos galima apskųsti pirmosioms. Praktiškai du iš penkių šios tarybos narių priklausė mokesčių institucijai ir vienas iš jų tęsė savo veiklą šioje institucijoje taip likdamas pavaldus mokesčių institucijos vadovų nurodymams. Be to, regioninių apeliacinių tarybų narius skyrė regioninės mokesčių administracijos, į kurios sudėtį pagal įstatymą įėjo tarybų pirmininkas, vadovas. Be to, jokia teisės akto nuostata netrukdė prieštaravimo tyrimo metu pakeisti tarybų sudėtį. Galiausiai tarybos pirmininkas galėjo pateikti skundą dėl tarybų sprendimų.

28. Tokiomis teisinėmis aplinkybėmis Teisingumo Teismas sprendime *Schmid* pripažino, kad BAO įtvirtintos apeliacinės tarybos „turi organizacinių ir funkcinių ryšių su regionine finansų administracija, priimančia sprendimus, kurie gali būti skundžiami pirmajai, o tai prieštarauja jų (apeliacinių tarybų) pripažinimui trečiąja šalimi šios administracijos atžvilgiu" [15].

29. Todėl nurodytos tarybos nebuvo pripažintos teismu, nes, Teisingumo Teismo manymu, toks statusas gali būti pripažintas tik „institucijai, kuri veikia kaip tretysis asmuo ginčijamą sprendimą priėmusios institucijos atžvilgiu" [16].

13 — 2002 m. kovo 30 d. Sprendimas *Schmid*, C-516/99, Rink. p. I-4573.

14 — Pabrėžiame, kad siekdamas „įvertinti, ar prašymą dėl prejudicinio sprendimo pateikusi institucija turi EB 234 straipsnyje numatyto teismo požymius, Teisingumo Teismas privalo atsižvelgti į visus elementus, pavyzdžiui, institucijos įsteigimo teisinį pagrindą, jos nuolatinį pobūdį, sprendimų privalomumą, proceso rungimosi principą, institucijos teisės aktų taikymą ir jos nepriklausomumą" (1997 m. rugsėjo 17 d. Sprendimo *Dorsch Consult*, C-54/96, Rink. p. I-4961, 23 punktas ir ten minėta teismų praktika; bei 2000 m. kovo 21 d. Sprendimo *Gabalfrisa ir kt.*, C-110/98–C-147/98, Rink. p. I-1577, 33 punktas).

15 — Pirmiau nurodyto sprendimo *Schmid* 38 punktas.

16 — Pirmiau nurodyto sprendimo *Schmid* 36 punktas. Taip pat žr. 1993 m. kovo 30 d. Sprendimą *Corbiau* (C-24/92, Rink. p. I-1277, 15 punktas), nurodytą sprendime *Schmid*.

30. Šioje byloje taip pat kilo abejonių, ar Pirmoji apeliacinė taryba, reglamentuojama *ZollR-DG*, kuri iš pradžių prašyme priimti prejudicinį sprendimą pateikė klausimus, buvo tretysis asmuo institucijos atžvilgiu.

31. Tačiau, kaip minėta, įsigaliojus pirmiau nurodytai reformai (22 punktas), Pirmoji apeliacinė taryba neteko kompetencijos nagrinėti pagrindinę bylą, o tokia įstaiga tapo ją pakeitusi *Unabhängiger Finanzsenat*, kuri perėmė Teisingumo Teismui šios tarybos pateiktus klausimus. Dėl to nėra būtina nagrinėti su tarybos statusu susijusias problemas, tačiau, atsižvelgiant į pastarąja reforma įtvirtintus pakeitimus, reikėtų įvertinti tarybą pakeitusios įstaigos, kaip teismo, statusą.

32. Teisingumo Teismui pateiktuose paaiškinimuose pažymima, kad nauja reforma buvo skirta pakeisti tuos iki jos buvusios apeliacinių tarybų sistemos aspektus, dėl kurių Teisingumo Teismas sprendimu *Schmid* tarybų nepripažino „teismais".

33. Pagal reformos įstatymą mokesčių ir muitų srities ginčai buvo priskirti naujai institucijai (*Unabhängiger Finanzsenat*), kuri, skirtingai nuo apeliacinių tarybų, nėra mokesčių administracijos dalis (*Bundesgesetz zur Errichtung eines unabhängigen Finanzsenats* [17], toliau – Steigimo įstatymas, 1 straipsnis).

34. Be to, skirtingai nuo apeliacinių tarybų narių, *Unabhängiger Finanzsenat* tarybų nariai negali dalyvauti mokesčių institucijos veikloje. Konkrečiai vadovaujantis *ZollR-DG* naujojo 85c straipsnio 4 dalimi muitų srityje kompetentingos naujos institucijos tarybos yra sudaromos „iš trijų visą darbo dieną dirbančių narių", kurie pagal Steigimo įstatymą negali vykdyti jokios veiklos, galinčios būti kliūtimi vykdant pareigas ar turinčios įtakos esminiams tarnybos interesams, ar galinčios sukelti bet kokių abejonių dėl narių nešališkumo arba jų nepriklausomumo (Steigimo įstatymo 5 straipsnio 1 ir 2 dalys).

35. Galiausiai nuolatiniams *Unabhängiger Finanzsenat* nariams suteiktos plačios garantijos „nuo vykdomosios valdžios kišimosi ir spaudimo" [18]. Į *Unabhängiger Finanzsenat* jie yra skiriami neribotam laikui ir negali būti pašalinti iš savo pareigų kitaip nei nepriklausomų mokesčių tarybos generalinės asam-

17 — Reformos įstatyme nurodytų Nepriklausomos mokesčių tarybos steigimo įstatymas (*Bundesgesetz zur Errichtung eines unabhängigen Finanzsenats*).

18 — Žr. pirmiau nurodyto sprendimo *Schmid* 41 punktą. Taip pat žr. 1999 m. vasario 4 d. Sprendimą *Köllensperger ir Atzwanger* (C-103/97, Rink. p. I-551, 21 punktas).

blėjos arba jos sudaryto komiteto sprendimu (Steigimo įstatymo 6 straipsnio 3 pastraipa).

36. Atsižvelgus į šias naujoves, man atrodo, kad priežastys, dėl kurių Teisingumo Teismas sprendime *Schmid* abejojo dėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusios įstaigos teismo statuso, šiai bylai nėra reikšmingos.

37. Todėl manyčiau, kad *Unabhängiger Finanzsenat* yra teismas EB 234 straipsnio prasme ir todėl Teisingumas Teismas yra kompetentingas atsakyti į jam pateiktus klausimus, kuriuos netrukus aptarsiu.

B — *Dėl esmės*

38. Šioje byloje Teisingumo Teismui pateikti du klausimai, kuriais prašoma iš esmės atsakyti, ar šio reglamento 3 straipsnio 1 dalis valstybėse narėse taikoma tiesiogiai ir ar ketverių metų senaties terminas, kuris jame numatytas, gali būti nutrauktas pranešimu apie muitinės patikrinimą, atliekamą pagal Reglamentą Nr. 4045/89 dėl pripažinto pavojaus ar dažnų veiksmų, keliančių grėsmę Bendrijos finansiniams interesams.

1) Preambulė: Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 1 dalies taikymo sritis

39. Pirmiausia norėčiau pažymėti, kad pagal prašymą dėl prejudicinio sprendimo pateikusio teismo nutartį, klausimai, kurie ką tik buvo trumpai aptarti, yra grindžiami prielaida, kad Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 1 dalis, kurioje nustatyta, kad „ketverių metų senaties terminas skaičiuojamas nuo pažeidimo padarymo", taikoma visiems nacionalinės ar Bendrijos valdžios institucijų priimtiems administracinio pobūdžio teisės aktams, kuriais nustatoma atsakomybė už pažeidimus, įskaitant administracines nuobaudas griežtąja prasme pagal 5 straipsnį ir priemones dėl neteisingai įgytos naudos grąžinimo pagal šio reglamento 4 straipsnį [19].

19 — Atkreipiame dėmesį, kad pagal Reglamento Nr. 2988/95 4 straipsnio 1 dalį „priemone" yra laikomas „neteisingai įgytos naudos panaikinimas <...> įpareigojant sumokėti nustatytas sumas arba grąžinti neteisėtai įgytas sumas <...> visiškai arba iš dalies nusavinant užstatą, kuris buvo pateiktas kartu su paskirtos sumos prašymu arba tada, kai buvo gautas išankstinis mokėjimas". Taip pat primenu, kad šio reglamento 5 straipsnio 1 dalyje išvardijamos administracinės nuobaudos, kurios gali būti skiriamos už tyčinius nusikaltimus arba pažeidimus dėl aplaidumo.

40. Kadangi *Handlbauer* ir Komisija užginčijo šią prielaidą, prieš atsakant į klausimus reikėtų įvertinti, ar pirmiau nurodyta nuostata taip pat apima tokius aktus, pavyzdžiui, *Zollamt Salzburg* sprendimą, kuriais ne vien tik skiriama nuobauda, tačiau taip pat reikalaujama grąžinti neteisėtai gautas pinigų sumas.

41. Į šį klausimą *Handlbauer* pateikia neigiamą atsakymą, nes ji mano, kad Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 1 dalis yra išimtinai susijusi su baudžiamosiomis sankcijomis. Tiksliau – šia nuostata nustatomas laikotarpis, per kurį gali būti paskirtos tokio pobūdžio priemonės siekiant nubausti už Bendrijos teisės pažeidimus.

42. Komisijos atsakymas yra kitoks, bet taip pat neigiamas: jos nuomone, aptariamas terminas taikomas administraciniams aktams, tačiau ne visiems, o tik tiems, kuriais skiriama sankcija pagal Reglamento Nr. 2988/95 5 straipsnį. Ji netaikoma tokioms priemonėms, kaip antai šio reglamento 4 straipsnyje numatytas neteisėtai įgytos finansinės naudos grąžinimas, nes, Komisijos manymu, nuostatos, kuriomis šioms priemonėms nustatomi senaties terminai, yra kitokios: pagal jas šie terminai pradedami skaičiuoti nuo nepagrįstų piniginių lėšų suteikimo dienos, o ne nuo pažeidimo dienos, kaip aptariamos nuostatos atveju; kita vertus, kitaip nei pirmiau nurodytos nuostatos, pastarosios nedaro skirtumo tarp patraukimo atsakomybėn ir nuobaudų įvykdymo senaties terminų.

43. Mano nuomone, teiginys, kuriuo grindžiama prašymą dėl prejudicinio sprendimo pateikusio teismo nutartis, yra teisingas ir jam priešingus nurodytus teiginius reikėtų atmesti.

44. Tai visų pirma taikoma *Handlbauer* teiginiui, kad pirmiau nurodytoje nuostatoje buvo įtvirtinta patraukimo baudžiamojon atsakomybėn už Bendrijos teisės pažeidimą senatis. Šiuo klausimu, nesant būtinybės pasisakyti dėl Bendrijos kompetencijos įtvirtinti patraukimo baudžiamojon atsakomybėn senaties terminus, apsiribosiu pažymėdamas, kad Reglamentu Nr. 2988/95 „<...> nustatomos bendrosios taisyklės, reglamentuojančios vienodus patikrinimus ir *administracines priemones bei nuobaudas*[20] už Bendrijos teisės aktų pažeidimus“ (1 straipsnio 1 dalis). Be to, šis reglamentas „taikomas nepažeidžiant valstybių narių baudžiamosios teisės“ (dvylikta konstatuojamoji dalis).

20 — Tekstą pasviru šriftu išskyriau pats.

45. Taigi pirmiau nurodytas reglamentas yra skirtas reguliuoti, taip pat ir senaties termino atžvilgiu, kompetentingų valdžios institucijų priimtas administracinio pobūdžio priemones bei nuobaudas dėl veiksmų, kurie kelia grėsmę Bendrijos finansiniams interesams. Todėl, jei pagal nacionalinės baudžiamosios teisės nuostatas šie pažeidimai prilyginami nusikaltimams, patraukimo atsakomybėn senaties terminas turi būti nustatytas remiantis vien atitinkamais valstybės narės teisės aktais, kurie, kaip tik ką buvo paaiškinta, taikomi nepažeidžiant aptariamo reglamento.

46. Tačiau, mano nuomone, reikėtų taip pat atmesti Komisijos teiginį, kad aptariamas senaties terminas taikomas tik aktams, kuriais skiriama administracinė nuobauda pagal 5 straipsnį, tačiau ne priemonėms grąžinti neteisėtai gautą naudą, kurios numatytos Reglamento Nr. 2988/95 4 straipsnyje.

47. Šiuo atžvilgiu norėčiau priminti, kad pirmiau nurodyto reglamento 3 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas patraukimo atsakomybėn senaties terminas skaičiuojamas „nuo tada, kai buvo padarytas <...> pažeidimas". Taip pat atkreipiu dėmesį, kad pagal 1 straipsnio 2 dalį pažeidimo sąvoka apibrėžiama kaip „bet kuris Bendrijos teisės aktų nuostatų pažeidimas, susijęs su ekonominės veiklos vykdytojo veiksmais ar neveikimu, dėl kurio Bendrijų bendrajam biudžetui ar jų valdomiems biudžetams padaroma žala sumažinant ar iš viso prarandant pajamas, gaunamas iš tiesiogiai Bendrijų vardu surinktų nuosavų lėšų, arba darant nepagrįstas išlaidas".

48. Pirmosios instancijos teismas sprendime *Peix prieš Komisiją* nurodė, kad „nesant priešingų įrodymų laikytina, jog Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 1 dalyje pateikta pažeidimo sąvoka, atsižvelgiant į plečiamąją šio reglamento 1 straipsniu jai suteikiamą prasmę, apima tyčinius pažeidimus ir pažeidimus dėl aplaidumo, už kuriuos pagal šio reglamento 5 straipsnį gali būti paskirta administracinė nuobauda, bei pažeidimus, kurie pateisina vien reglamento 4 straipsnyje numatytų administracinių priemonių taikymą"[21]. Todėl pažeidimo atveju visuomet taikytinas pirmiau nurodyto reglamento 3 straipsnis, nepaisant, ar kompetetingos institucijos priimtas aktas yra laikomas „administracine nuobauda" griežtąja prasme, ar „priemone".

49. Austrijos ir Jungtinės Karalystės vyriausybės pastebėjo, kad toks aiškinimas yra suderinamas su Reglamento Nr. 2988/95 tikslu įtvirtinti administracines priemones ir

21 — 2003 m. kovo 13 d. Sprendimas *Peix prieš Komisiją* (T-125/01, Rink. p. II-865, 79 punktas).

nuobaudas reglamentuojančias „bendrąsias taisykles" tam, kad „visose srityse būtų panaikinti Bendrijų finansinius interesus pažeidžiantys teisės aktai" (1 straipsnis ir trečia bei ketvirta konstatuojamosios dalys). Praktiškai pagal tokį aiškinimą visose srityse numatyta bendra ketverių metų senatis nepagrįstoms išmokoms grąžinti. Priešingai, pripažįstant Komisijos palaikomą teiginį tose srityse, kuriose nenumatytas specialus senaties terminas, Bendrijos interesų apsauga susigrąžinant šias sumas būtų palikta atskirų valstybių narių diskrecijai ir jos galėtų, kaip ir aptariamu atveju, numatyti trumpesnius laikotarpius.

50. Tačiau Komisija taip pat teigia, kad tokį aiškinimą paneigia faktinė aplinkybė, jog pagal aptariamą nuostatą senaties terminas pradedamas skaičiuoti nuo pažeidimo padarymo dienos, o ne nuo pagalbos suteikimo ekonominės veiklos vykdytojui dienos.

51. Tačiau man atrodo, kad šis teiginys nėra reikšmingas, nes pagal Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 1 dalį galima nustatyti senaties termino *dies a quo* taip pat ir neteisėtai gautų sumų grąžinimo atveju. Darant tokią prielaidą, iš reglamento 1 straipsnio 2 dalies „pažeidimo" apibrėžimo galima daryti išvadą, kad šio termino *dies a quo* praktiškai sutampa su veiklos vykdytojo veikimo ar neveikimo, dėl kurio piniginės lėšos gaunamos neteisėtai ir taip kyla grėsmė Bendrijos finansiniams interesams, diena.

52. Galiausiai tokiam aiškinimui, atrodo, neprieštarauja faktinė aplinkybė, kad Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 1 dalimi įtvirtintas *patraukimo atsakomybėn* senaties terminas, o 2 dalimi nustatytas *nuobaudos* įvykdymo senaties terminas. Priešingai, mano nuomone, platesnės sąvokos nei „nuobauda" naudojimas pirmoje iš šių dalių patvirtina, kad ji taikoma platesnei veiksmų kategorijai už tą, kuriai taikoma antroji dalis. 3 straipsnio 1 dalyje numatytas senaties terminas susijęs ne tik su „nuobaudomis" griežtąja prasme, tačiau, bendrai tariant, su visais veiksmais, kurie pagal reglamentą gali užtraukti atsakomybę kaip neteisėti veiksmai, keliantys grėsmę Bendrijos finansiniams interesams.

53. Dėl pirmiau nurodytų motyvų manyčiau, kad tokios, kaip antai *Zollamt Sazburg*, rūšies sprendimui reikėtų taikyti Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 1 dalyje įtvirtintą senaties terminą.

54. Tai aptaręs galiu pereiti prie dviejų Teisingumo Teismui pateiktų klausimų dėl tiesioginio šios nuostatos taikymo ir dėl joje numatyto senaties termino eigą nutraukiančio veiksmo sąvokos analizės.

2) Dėl tiesioginio Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 1 dalies taikymo

Šalių argumentai

55. *Handlbauer* teigia, kad Reglamentas Nr. 2988/95 nėra tiesiogiai taikomas ekonominės veiklos vykdytojams. Jis įtvirtina tik „bendrąsias taisykles visose Bendrijos politikos srityse", kurių Bendrijos institucijos ir valstybės narės privalo laikytis priimdamos naujas atskiro sektoriaus taisykles dėl Bendrijos finansinių interesų apsaugos.

56. Todėl 3 straipsnio 1 dalis yra programinė tiesiogiai neveikianti nuostata. Taigi ji negali būti viršesnė už Reglamento Nr. 2988/95 įsigaliojimo dieną galiojusius nacionalinės ir Bendrijos teisės aktus. Todėl šioje byloje neturėtų būti taikomas šioje nuostatoje numatytas ketverių metų senaties terminas, kurį galima nutraukti, o turėtų būti taikomas trejų metų senaties terminas pagal AEG 1 straipsnio 5 dalį, nukreipiančią į *ZollR-DG* 74 straipsnio 2 dalį ir Bendrijos muitinės kodekso 221 straipsnio 3 dalį.

57. *Handlbauer* nuomone, tokią išvadą patvirtina neseniai Reglamentu Nr. 800/1999 priimta nuostata dėl senaties termino eksporto grąžinamosioms išmokoms. Šio reglamento 54 straipsnio 4 dalimi numatomas ketverių metų senaties terminas. *Handlbauer* pastebi, kad tuo atveju, jei būtų tiesiogiai taikoma tokios pačios trukmės Reglamentu Nr. 2988/95 įtvirtinta ketverių metų senatis, naujos nuostatos priėmimas būtų buvęs nenaudingas ir beprasmis.

58. Austrijos vyriausybės ir Komisijos išvados yra visiškai priešingos. Jų nuomone, Reglamentas Nr. 2988/95 yra „tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse" (EB 249 straipsnio antra pastraipa ir šio reglamento 11 straipsnis). Todėl šiuo reglamentu įtvirtintos nuostatos dėl senaties yra viršesnės už priešingas nacionalines nuostatas.

59. Šiuo atžvilgiu Austrijos vyriausybė ir Komisija atkreipia dėmesį, kad Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 1 dalimi galimybė atskiro sektoriaus taisyklėse nustatyti trumpesnius kaip ketverių metų trukmės senaties terminus numatoma tik Bendrijos institucijoms. Priešingai, pagal pirmiau nurodytos nuostatos 3 dalį valstybės narės gali nustatyti tik ilgesnį senaties terminą. Todėl Austrijos

vyriausybė teigia, kad šioje byloje negali būti taikoma muitų teisėje ir pagal AEG eksporto grąžinamųjų išmokų srityje galiojanti trejų metų senatis.

Įvertinimas

60. Savo ruožtu visų pirma atkreipiame dėmesį, kad, kaip yra žinoma, pagal EB 249 straipsnio 2 pastraipą „reglamentas yra taikomas visuotinai" ir „jis privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse". Dėl savo pobūdžio ir funkcijos Bendrijos teisės šaltinių sistemoje reglamentas „paprastai taikomas iš karto nacionalinės teisės sistemose, nacionalinėms valdžios institucijoms nesant būtinumo priimti įgyvendinimo priemones" [22].

61. Tiesa, jog išskirtiniais atvejais Teisingumo Teismas pripažįsta, kad dėl tam tikrų reglamento nuostatų „valstybėms narėms gali prireikti priimti įgyvendinimo priemones" [23]. Tačiau nemanau, kad to reikėtų Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 1 dalies atveju. Valstybėms narėms nepaliekama jokios diskrecijos taikant šia nuostata numatytą ketverių metų senaties terminą ir iš jų nereikalaujama jokių įgyvendinimo priemonių priėmimo.

62. Nelabai reikšminga yra faktinė aplinkybė, kad reglamentu nustatyta galimybė atskirų Bendrijos sektorių taisyklėse numatyti trumpesnius senaties terminus, tačiau ne trumpesnius kaip treji metai (3 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos paskutinis sakinys) ir pagal nacionalinės teisės aktus ilgesnius kaip ketveri metai terminus (3 straipsnio 3 dalis). Jei pasinaudojama šia galimybe, akivaizdu, kad turi būti remiamasi specialiomis Bendrijos arba nacionalinėmis nuostatomis; priešingu atveju aptariama nuostata yra pakankamai aiški ir tiksli, kad ją nedelsdamos taikytų nacionalinės valdžios institucijos, siekdamos patikrinti, ar priemonės arba nuobaudos už pažeidimus buvo paskirtos tinkamu laiku.

63. Todėl nacionalinės nuostatos, pavyzdžiui, AEG 1 straipsnio 5 dalis (ir joje nurodytos nuostatos), kuriose numatomas *trumpesnis* kaip ketverių metų senaties terminas ir kurios dėl to prieštarauja pirmiau nurodytam reglamentui, privalo būti netaikomos, net jei jos priimtos anksčiau nei reglamentas.

64. Tačiau nemanau, kad galėtų kilti abejonių dėl faktinės aplinkybės, kad visos nacionalinės valdžios institucijos, įskaitant muitinės įstaigas, privalo laikytis pirmiau nurodyto ketverių metų termino visose Bendrijos teisės

22 — Žr. 2001 m. sausio 11 d. Sprendimą *Azienda Agricola Monte Arcosu* (C-403/98, Rink. p. I-103, 26 punktas) ir 1972 m. gegužės 17 d. Sprendimą *Leonesio* (93/71, Rink. p. 287, 5 punktas).

23 — Pirmiau nurodyto sprendimo *Azienda Agricola Monte Arcosu* 26 punktas.

srityse, įskaitant mus dominančias, t. y. eksporto grąžinamųjų išmokų už žemės ūkio produktus.

65. Reglamento Nr. 2988/95 1 straipsnio 1 dalimi įvestos „bendrosios taisyklės" siekiant, kad *„visose srityse*[24] būtų panaikinti Bendrijų finansiniams interesams kenkiantys teisės aktai" (trečia konstatuojamoji dalis). Todėl šios nuostatos turi būti taikomos visose Bendrijos politikos numatytose srityse. Jos bendrai netaikomos tik konkrečiose srityse, kurias reglamentuoja specialūs teisės aktai, kurie reglamentu leidžiamose ribose pirmiau nurodytų interesų apsaugos priemones pritaiko specialiems reglamentuojamos srities reikalavimams, t. y. Bendrijos sektoriaus taisyklės, kuriomis nustatomas trumpesnis senaties terminas, arba nacionalinės teisės aktai, kuriais įtvirtinamas ilgesnis senaties terminas.

66. Tačiau ginčijamų faktinių aplinkybių metu eksporto grąžinamųjų išmokų už žemės ūkio produktus srityje nebuvo jokios specialios nuostatos dėl neteisėtai gautų piniginių lėšų grąžinimo senaties termino. Senaties terminas buvo įvestas Reglamento Nr. 800/1999 52 straipsnio 4 dalies pirmos pastraipos b punktu, tačiau, kaip matyti, jis netaikomas šiam atvejui.

24 — Tekstą pasviru šriftu išskyriau pats.

67. Iš tikrųjų, skirtingai nuo to, ką, atrodo, teigia *Handlbauer*, ši nuostata neįgyvendina Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio normos, kuri tariamai netaikoma tiesiogiai. Ja nustatyta speciali aptariamo sektoriaus senaties tvarka, kuri turi viršenybę bendrosios tvarkos atžvilgiu, tačiau tik ypatingais atvejais, kuriems taikomas *ratione temporis*.

68. Darydamas šiuo klausimu išvadą norėčiau pažymėti, kad Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 1 dalis yra tiesiogiai taikoma valstybėse narėse. Konkrečiai joje numatytas ketverių metų senaties terminas yra tiesiogiai taikomas nacionalinės valdžios institucijoms, įskaitant muitinės įstaigas, visose Bendrijos politikos srityse, išskyrus atvejus, kai atskiro Bendrijos sektoriaus taisyklės numato trumpesnį terminą (tačiau ne trumpesnį kaip treji metai) arba jei nacionalinės teisės aktu nustatoma ilgesnė senatis.

3) Dėl senaties termino eigą nutraukiančio veiksmo

69. Antru klausimu prašymą dėl prejudicinio sprendimo pateikęs teismas klausia Teisingumo Teismo, ar šioje byloje nagrinėjamas pranešimas apie patikrinimą yra veiks-

mas, susijęs su pažeidimo tyrimu ar patraukimu atsakomybėn, kuris nutraukia Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 1 dalies trečioje pastraipoje numatyto senaties termino eigą.

70. Šiuo atžvilgiu pirmiausia reikėtų atkreipti dėmesį į aplinkybę, kad Reglamentu Nr. 4045/89 valstybės narės įpareigojamos sudaryti ir kasmet įgyvendinti parinktų įmonių, vykdančių sandorius, susijusius su EŽŪOG Garantijų skyriaus finansavimo sistema, patikrinimo programas. Pagal reglamento 2 straipsnį parinkdamos įmones valstybės narės privalo atsižvelgti į jų reikšmę EŽŪOG finansavimo sistemoje ir į numanomus pavojaus kriterijus.

71. Tarp kriterijų, taikomų sudaryti patikrinimo planus, Austrijos muitinė ypač atsižvelgė į ekonominės veiklos vykdytojų padarytų pažeidimų dažnumą. Taikydamos šį kriterijų jos nusprendė įtraukti *Handlbauer* į 1996 m. eksporto atžvilgiu tikrintinų įmonių sąrašą, atsižvelgdamos į aplinkybę, kad jau buvo nustatyta nemažai šios įmonės praėjusių metų atliktų sandorių pažeidimų. 1999 m. gruodžio 20 d. šios įstaigos išsiuntė pranešimą *Handlbauer* informuodamos, kad atliks 1996 m. eksporto patikrinimą galvijienos ir kiaulienos rinkų organizavimo srityje.

72. Tai pažymėjęs, atkreipiu dėmesį, kad *Handlbauer* neigiamai atsakė į nagrinėjamą klausimą. Konkrečiai ji teigia, kad senaties terminą gali nutraukti tik kompetentingų institucijų veiksmai, susiję su konkrečiu pažeidimu. Priešingai nei pranešimas apie patikrinimą, pats patikrinimas, atliekamas pagal Reglamentą Nr. 4045/89, kuris bendrai susijęs su eksporto sandoriais, kuriuos veiklos vykdytojas atliko tam tikru laikotarpiu, neturi tokio poveikio.

73. Savo ruožtu Austrijos vyriausybė nepateikia nuomonės, ar *Handlbauer* adresuotas pranešimas apie patikrinimą nutraukė senaties terminą. Kita vertus, ji pažymi, kad šiuo atveju senaties terminas bet kuriuo atveju buvo nutrauktas atliekant *Handlbauer* patikrinimą. Šios vyriausybės manymu, faktinė aplinkybė, kad įmonė buvo parinkta pagal Reglamentą Nr. 4045/89 atlikto pavojaus įvertinimo pagrindu, neturi jokios reikšmės. Priešingai – lemianti yra faktinė aplinkybė, kad suinteresuota įmonė buvo informuota apie patikrinimą ir kad jį atliko kompetetinga valdžios institucija.

74. Komisija mano priešingai, kad pranešimas apie patikrinimą, atliekamą pagal Reglamentą Nr. 4045/89, yra senaties terminą nutraukiantis veiksmas. Ji teigia, kad pagal Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 1 dalies

trečią pastraipą tokį poveikį turi visi kompetentingos valdžios institucijos tyrimo veiksmai, apie kuriuos pranešta suinteresuotam asmeniui. Tačiau ši nuostata nereikalauja, kad tyrimo veiksmas būtų susijęs su konkrečiu pažeidimu. Komisija papildo, kad visais atvejais ryšys su konkrečiu pažeidimu negali būti nustatytas *a priori* pranešant apie patikrinimą, tačiau visuomet nustatomas *a posteriori* po atlikto patikrinimo.

75. Komisijos pasiūlytas aiškinimas manęs neįtikino.

76. Nenoréčiau sutikti su teiginiu, kad *Handlbauer* perduotas pranešimas, nebūdamas su patraukimu atsakomybėn susijęs veiksmas, vis dėlto yra „tyrimo veiksmas", pagal Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 1 dalies trečią pastraipą galintis nutraukti senaties terminą.

77. Vis dėlto abejoju, kad veiksmas, kuris apsiriboja bendro pobūdžio pranešimu apie visų per vienerių metų laikotarpį kelių rinkų organizavimo srityje atliktų sandorių patikrinimo atlikimą, gali būti vertinamas kaip tyrimo veiksmas.

78. Manau, kad tokią abejonę visų pirma palieka pati Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 1 dalies trečia pastraipa, pagal kurią senaties termino eigą nutraukiantis aktas turi būti tikslus ir konkretus, t. y. jis turi būti susijęs su *konkrečiu pažeidimu*. Nepaisant skirtingos Komisijos nuomonės, mano manymu, *Handlbauer* turi pagrindo teigti, kad šios nuostatos redakcija skatina manyti, jog senaties termino eiga gali būti nutraukta, tik jei veiksmas, susijęs su pažeidimo tyrimu ar patraukimu atsakomybėn, apie kurį buvo pranešta suinteresuotam asmeniui, remiasi vienu ar keliais *konkrečiais pažeidimais*.

79. Be to, šį aiškinimą taip pat patvirtina aptariamos nuostatos redakcija beveik visomis kalbomis, iš kurios akivaizdu, kad senaties termino eigą nutraukiantis veiksmas turi būti skirtas „pažeidimo" nustatymui ar jo teisminiam nagrinėjimui. Todėl su tyrimu susijęs veiksmas negali remtis neapibrėžtais pažeidimais, o turi būti susijęs su konkrečiu pažeidimu [25].

25 — Toks aiškinimas, kuris nėra akivaizdus iš Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 1 dalies trečios pastraipos redakcijos italų ir vokiečių kalbomis, išplaukia iš šios nuostatos kitomis kalbomis. Šiuo atžvilgiu ši nuostata ypač akivaizdi redakcijose prancūzų, anglų ir ispanų kalbomis, kuriose atitinkamai kalbama apie „acte <...> visant à l'instruction ou à la poursuite *de l'irrégularité*" (tekstą pasviru šriftu išskyriau pats); „act <...> relating to investigation or legal proceedings *concerning the irregularity*" (tekstą pasviru šriftu išskyriau pats); „acto <...> destinado a instruir *la irregularidad* o a ejecutar la acción *contra la misma*" (tekstą pasviru šriftu išskyriau pats). Taip pat žr. tuos pačius tekstus suomių, graikų, olandų ir švedų kalbomis.

80. Be to, panašu, kad tokį nuostatos išaiškinimą taip pat patvirtina 3 straipsnio 1 dalies pirma pastraipa, skaitoma kartu su trečia pastraipa. Pirmoje pastraipoje iš esmės nustatoma, kad senaties terminas yra „ketveri metai nuo tada, kai buvo padarytas 1 straipsnio 1 dalyje nurodytas *pažeidimas*[26]". Trečioje pastraipoje įtvirtinta, kad senaties termino eigą nutraukia bet koks su *„pažeidimo*[27]" tyrimu ar patraukimu atsakomybėn susijęs veiksmas.

81. Mano nuomone, vartodamas „pažeidimo" sąvoką (vienaskaitoje bei su žymimuoju artikeliu) siekiant nurodyti senaties termino *dies a quo* bei apibrėžti šio termino eigą nutraukiančio veiksmo sąvoką, Bendrijos teisės aktų leidėjas siekė pažymėti, kad kompetentingos valdžios institucijos veiksmas, nors yra skirtas nustatyti bet kuriuos pažeidimus ar už juos patraukti atsakomybėn, nenutraukia senaties termino eigos. Iš to išplaukia, kad aptariamas veiksmas negali būti bendras išankstinis pranešimas apie patikrinimą, kuris dėl savo pobūdžio remiasi visais galimais pažeidimais; priešingai – tai turi būti veiksmas, kuriuo siekiama tirti *konkretų pažeidimą* ar patraukti atsakomybėn. Nepaisant to, ar šis veiksmas yra pranešimas apie patikrinimą, ar jis atliekamas patikrinimo metu ar šį pabaigus, turi būti aišku, jog ta institucija abejoja *konkretaus veiksmo* teisėtumu.

82. Bet koks kitoks aiškinimas, mano nuomone, gali prieštarauti „teisinio tikrumo užtikrinimo funkcijai", būdingai visiems senaties terminams[28].

83. Manyčiau, kad šios funkcijos neatlieka senaties terminas, kuris gali būti nutrauktas institucijos veiksmu. Prisiminkime, pavyzdžiui, *Handlbauer* adresuotą pranešimą, susijusį su visais privataus asmens per pakankamai ilgą laikotarpį atliktais sandoriais. Iš tikrųjų dėl tokio veiksmo dar ketverius metus kiltų diskusija dėl visų šiuo laikotarpiu atliktų sandorių, o tai akivaizdžiai pakenktų veiklos vykdytojams, kuriems būtų ypač sunku planuoti veiklą, susijusią su Bendrijos pagalba, t. y. tą veiklą, kurią turėtų palengvinti ši pagalba.

26 — Tekstą pasviru šriftu išskyriau pats.

27 — Tekstą pasviru šriftu išskyriau pats.

28 — Žr. 1970 m. liepos 15 d. Teisingumo Teismo sprendimą *ACF Chemiefarma prieš Komisiją* (41/69, Rink. p. 661, 19 punktas) ir 1991 m. spalio 17 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimą *De Compte prieš Parlamentą* (T-26/89, Rink. p. I-781, 68 punktas); 1998 m. rugsėjo 15 d. Sprendimą *BFM ir EFIM prieš Komisiją* (T-126/96 ir T-127/96, Rink. p. II-3437, 67 punktas); pirmiau nurodytą *Peix prieš Komisiją* (74 punktas) ir 2003 m. rugsėjo 17 d. Sprendimą *Neuss prieš Komisiją* (T-137/01, Rink. p. II-3103, 123 punktas).

84. Priešingai, pagal mūsų siūlomą teiginį privatus asmuo galėtų numatyti, kuriuos iš tam tikru laikotarpiu atliktų sandorių reikėtų laikyti galutiniais, o kuriuos, po to, kai jie buvo pripažinti *konkrečiais* galimais pažeidimais, – pagrindu pareikalauti grąžinti (pagalbą) arba už kuriuos administracija gali skirti nuobaudą. Todėl netikrumas, susijęs su nauju senaties terminu, būtų ribojamas nustatytų sandorių.

85. Be to, nemanau, kad toks sprendimas kompetentingai valdžios institucijai sukeltų pernelyg didelių nuostolių. Iš institucijos nereikalaujama *nustatyti* pažeidimo, kad būtų atnaujinta senaties termino eiga. Pakanka suinteresuotam asmeniui siunčiamame akte nurodyti pažeidimo pobūdį, t. y. veiklos vykdytojui nurodyti abejones dėl konkrečių veiksmų teisėtumo.

86. Šiuo atveju pranešimas *Handlbauer* apie pagal Reglamentą Nr. 4045/89 atliekamą patikrinimą buvo susijęs su visais bendro galvijienos ir kiaulienos rinkų organizavimo srityje 1996 m. atliktais eksporto sandoriais. Toks pranešimas, mano manymu, atsižvelgiant į pirmiau išdėstytas mintis, negali nutraukti 1996 m. rugsėjo 24 d. suteiktos eksporto grąžinamosios išmokos grąžinimo senaties termino eigos.

87. Tačiau pažymėtina, kad pagal prašymą dėl prejudicinio sprendimo pateikusio teismo nutartį patikrinimas, apie kurį pranešta 1999 m. gruodžio 20 d., „atliktas 2000 m. <...> leido nustatyti, kad *daugeliu atvejų*[29] eksportuojamų prekių Bendrijos kilmė nebuvo įrodyta". Todėl panašu, kad galima suprasti, jog patikrinimas buvo atliktas po pranešimo ir jog *Handlbauer* buvo apkaltinta daugeliu *konkrečių pažeidimų*, kurių dalis yra nagrinėjama šioje byloje.

88. Todėl, jei aptariamas pranešimas negalėjo nutraukti 1996 m. rugsėjo 24 d. suteiktos eksporto grąžinamosios išmokos grąžinimo senaties termino eigos, ji galėjo būti nutraukta per patikrinimą pareiškiant kritiką apie įvykusį pažeidimą. Tuo klausimu Austrijos valdžios institucija atliko su šio *konkretaus pažeidimo*, dėl kurio 2001 m. sausio 20 d. buvo priimtas sprendimas, tyrimu susijusį veiksmą. Tačiau nacionalinis teismas

29 — Tekstą pasviru šriftu išskyriau pats.

turi įvertinti, ar per patikrinimą arba po jo kompetentinga valdžios institucija iš tikrųjų išreiškė abejonių dėl minėtos eksporto grąžinamosios išmokos suteikimo.

89. Dėl pirmiau nurodytų priežasčių siūlyčiau Teisingumo Teismui atsakyti *Unabhängiger Finanzsenat*, kad pagal Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 1 dalies trečią pastraipą patraukimo atsakomybėn už konkretų pažeidimą senaties termino eiga nenutrūksta pranešus apie patikrinimą, atliekamą pagal Reglamentą Nr. 4045/89, remiantis pažeidimų pavojaus kriterijais, ir ypač atsižvelgiant į veiksmų, keliančių grėsmę Bendrijos finansiniams interesams, dažnumą, jei toks pranešimas susijęs su visais ekonominės veiklos vykdytojo pakankamai ilgu laikotarpiu kelių rinkų organizavimo srityje atliktais sandoriais. Kad senaties terminas nutrūktų, suinteresuotam asmeniui pateikiamame akte turi būti nurodyti vienas ar keli konkretūs pažeidimai.

V — Išvada

90. Remdamasis pirmiau nurodytais samprotavimais, Teisingumo Teismui siūlyčiau *Unabhängiger Finanzsenat, Außenstelle Klagenfurt* atsakyti, kad:

„1. 1995 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamento (EB, Euratomas) Nr. 2988/95 dėl Europos Bendrijų finansinių interesų apsaugos 3 straipsnio 1 dalis taikoma šioje

byloje nagrinėjamam sprendimui, kuriuo nurodoma grąžinti pripažintą nepagrįstai išmokėta pinigų sumą ir paskiriama bauda.

2. 1995 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamento (EB, Euratomas) Nr. 2988/95 dėl Europos Bendrijų finansinių interesų apsaugos 3 straipsnio 1 dalis yra tiesiogiai taikoma valstybėse narėse. Konkrečiai ja įtvirtintas ketverių metų senaties terminas yra tiesiogiai taikomas nacionalinėms valdžios institucijoms, įskaitant muitinę, visuose Bendrijos politikos sektoriuose, išskyrus atvejus, kai atskiro sektoriaus Bendrijos taisyklės numato trumpesnį senaties terminą (tačiau ne trumpesnį kaip treji metai) arba kai nacionalinės teisės aktai nustato ilgesnį senaties terminą.

3. Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 1 dalies trečioje pastraipoje nustatyto patraukimo atsakomybėn už konkrečius pažeidimus senaties termino eiga nenutraukiama pranešimu apie pagal 1989 m. gruodžio 21 d. Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 4045/89 dėl valstybių narių atliekamo sandorių, sudarančių Europos žemės ūkio orientavimo ir garantijų fondo Garantijų skyriaus finansavimo sistemos dalį, patikrinimo ir panaikinančio Direktyvą 77/435/EEB remiantis pažeidimo pavojumi, ir ypač atsižvelgiant į dažnus veiksmus, keliančius grėsmę Bendrijos finansiniams interesams, atliekamą patikrinimą, jei toks pranešimas yra susijęs su visais kelių rinkų organizavimo srityje ekonominės veiklos vykdytojo pakankamai ilgu laikotarpiu atliktais sandoriais. Siekiant nutraukti senaties termino eigą, suinteresuotam asmeniui pateikiamame akte turi būti nurodyti vienas ar keli konkretūs pažeidimai."